

ÚČETNICTVÍ A ZDANĚNÍ NNO EKONOMICKÉ ŘÍZENÍ NNO

Jakub Pejcal (jakub.pejcal@econ.muni.cz)

26. listopadu 2019, Brno
FF: PBSNPB2 / PBM120

PRŮBĚH PŘEDNÁŠKY

- ❑ účetnictví a zdanění NNO
  - ❑ účetnictví
  - ❑ účetní legislativa
  - ❑ specifika účetnictví NNO (rozsah, výkazy, doklady, archivace, zdanění)

- ❑ ekonomické řízení NNO
  - ❑ ekonomické řízení z teorie
  - ❑ základní nástroj ekonomického řízení – rozpočet
  - ❑ náklady v NNO (jejich kalkulace)
  - ❑ výnosy ve vší obecnosti v NNO

ÚČETNICTVÍ

- ❑ informační systém, který poskytuje základní informace o finančních aktivitách a stavu majetku účetní jednotky (tj. právnické osoby)

- ❑ účetnictví musí být (§ 8, 563/1991 Sb., zákona o účetnictví):
  - ❑ správné (neodporuje zákonu),
  - ❑ úplné (obsahuje vše),
  - ❑ průkazné (navázáno na skutečnost),
  - ❑ srozumitelné (nadáno schopností jednoznačně určit informace),
  - ❑ trvalé (uchovatel informací).

- ❑ účetnictví plní tyto funkce:
  - ❑ evidenční,
  - ❑ analyticko-vyhodnocovací,
  - ❑ kontrolní.

LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA ÚČETNICTVÍ

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, jejichž hlavním předmětem činnosti není podnikání
- české účetní standardy pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání (standardy č. 401 – 414)
- vnitřní předpisy organizace (stanovy, organizační řád...)
- vnitřní směrnice organizace (o finančním řízení, o účetnictví...)

VYHLÁŠKA Č. 504/2002 SB.

- stanoví:
  - rozsah a způsob sestavování účetní závěrky
  - uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv
  - uspořádání a obsahové vymezení nákladů a výnosů a výsledku hospodaření v účetní závěrce
  - směrnou účtovou osnovu
  - účetní metody
  - metodu přechodu z jednoduchého účetnictví na účetnictví vedené v plném nebo ve zjednodušeném rozsahu

- (Zákon č. 563/1991 Sb. stanovuje obdobné pro oblast specifické formy účetnictví – jednoduché účetnictví)

- řídí se jí:
  - politické strany a politická hnutí
  - spolky
  - církve a náboženské společnosti
  - obecně prospěšné společnosti
  - zájmová sdružení právnických osob
  - nadace, nadační fondy, ústavy
  - společenství vlastníků jednotek
  - veřejné vysoké školy
  - jiné účetní jednotky...

ČESKÉ ÚČETNÍ STANDARDY

- ❑ 401 – účty a účtování na účtech
- ❑ 402 – otevírání a uzavírání účetních knih
- ❑ 403 – inventarizační rozdíly
- ❑ 404 – kursové rozdíly
- ❑ 405 – deriváty
- ❑ 406 – cenné papíry, podíly a směnky
- ❑ 407 – opravné položky k pohledávkám, rezervy a pohledávky po lhůtě splatnosti
- ❑ 408 – krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry
- ❑ 409 – dlouhodobý majetek
- ❑ 410 – zásoby
- ❑ 411 – zúčtovací vztahy
- ❑ 412 – náklady a výnosy
- ❑ 413 – vlastní zdroje a dlouhodobé závazky
- ❑ 414 – přechod z jednoduchého účetnictví na účetnictví

(metody a postupy vedení a zpracování účetnictví)

ÚČETNICTVÍ NNO

- ❑ NNO musí plně respektovat zákon o účetnictví
(přechod od výdajového k akruálnímu principu)

- výdajový princip (účtuji v okamžiku, kdy dojde ke změně stavu finančních prostředků)

- výdaj: skutečně vydané prostředky

- příjem: skutečně přijaté prostředky

- akruální princip (účtuji v okamžiku, kdy událost nastala – bez ohledu na změnu stavu finančních prostředků)

- náklad: vznikají spotřebou zdrojů v peněžním vyjádření, neznamenají nutně výdaj prostředků

- výnos: hmotné toky v peněžním vyjádření, neznamenají nutně příjem prostředků

- ❑ jednoduché účetnictví

X

podvojně účetnictví

(zjednodušený X úplný rozsah)

JEDNODUCHÉ ÚČETNICTVÍ

- ❑ upraveno zákonem o účetnictví
- ❑ mohou vést vybrané NNO:
  - ❑ *spolek a pobočný spolek, odborová organizace, organizace zaměstnavatelů, církve a náboženské společnosti a honební společenstva*
- ❑ za předpokladu, že:
  - ❑ nejsou plátcem DPH;
  - ❑ jejich celkové příjmy nepřesáhnou 3 mil. Kč;
  - ❑ hodnota jejich majetku nepřesáhne 3 mil. Kč.
- ❑ předmětem jsou příjmy a výdaje, majetek a závazky
- ❑ peněžní deník
- ❑ kniha pohledávek a kniha závazků
- ❑ pomocné knihy o ostatních složkách majetku
- ❑ přehled o majetku a závazcích a přehled o příjmech a výdajích

ZJEDNODUŠENÝ ROZSAH ÚČETNICTVÍ

- ❑ upraveno zákonem o účetnictví a zmiňovanou vyhláškou
- ❑ mohou vést vybrané NNO:
  - ❑ *spolek a pobočný spolek, odborová organizace, organizace zaměstnavatelů, církve a náboženské společnosti, honební společenstva, obecně prospěšné společnosti, nadační fondy, ústavy, společenství vlastníků jednotek a bytová a sociální družstva*
- ❑ za předpokladu, že naplňují atributy mikro a malých účetních jednotek
  - splňuje alespoň dvě ze tří kritérií:
    - aktiva celkem nižší jak 9 mil. Kč (resp. 100 mil. Kč)
    - roční úhrn čistého obratu nižší jak 18 mil. Kč (resp. 200 mil. Kč)
    - průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 10 a méně (resp. 50 a méně)
- ❑ „zjednodušený“ účetní rozvrh – pouze účtové třídy a účtové skupiny
- ❑ možnost amerického deníku – spojení hlavní knihy a účetního deníku
- ❑ netřeba účtovat o předvídatelných a možných ztrátách a ziscích
- ❑ zjednodušený rozsah účetní závěrky

ÚČETNICTVÍ V PLNÉM ROZSAHU

- ❑ upraveno zákonem o účetnictví a zmiňovanou vyhláškou
- ❑ v podstatě tak, jak je zvykem pro ziskové organizace (se specifiky NNO)
  - ❑ „lepší“ uspořádání dat – více přehledné...
  - ❑ více výkazů, které jsou více podrobné...
- ❑ účetnictví v plném rozsahu poskytuje údaje, se kterými se následně lépe pracuje při případné analýze ekonomického chodu organizace
- ❑ některé neziskové organizace však „dokonalé“ výkazy nepotřebují a z toho důvodu volí jednodušší formu vedení účetnictví
- ❑ „úplný“ účetní rozvrh – odlišnosti proti rozvrhu v ziskovém sektoru
- ❑ práce účetním deníkem a hlavní knihou

ÚČETNÍ VÝKAZY – ÚČETNÍ ZÁVĚRKA

- ❑ **výkaz zisku a ztráty** (údaje o nákladech a výnosech za rok činnosti organizace)
přizpůsoben pro členění nákladů na hlavní a doplňkovou činnost
- ❑ **rozvaha** (balance) – základní přehled o majetku organizace a způsobu jeho krytí
- ❑ příloha účetní závěrce – „doprovodný text k účetní závěrce“
- ❑ (přehled o peněžních tocích) – výkaz o změnách finančních prostředků podniku
- ❑ (přehled o změnách vlastního kapitálu) - ...
- ❑ zveřejnění ve sbírce listin veřejných rejstříků, resp. ve výroční zprávě (pokud musí mít účetní závěrku ověřenou auditorem)
  - ❑ za rok 2014 nejpozději zveřejnit do 31/03/2016
  - ❑ za rok 2015 nejpozději zveřejnit do 30/11/2017

JAK VYPADÁ ÚČETNÍ DOKLAD 1

- ❑ účetní doklad – záznam, kterým účetní jednotka prokazuje proběhlou skutečnost, slouží jako základ pro zápis v účetnictví (tzv. účetní záznam)
- ❑ prvotní vs. druhotný (účetní) doklad
- ❑ příklady prvotních dokladů:
  - ❑ paragon, nájemní smlouva;
  - ❑ faktura;
  - ❑ výpis z běžného účtu;
  - ❑ inventurní soupis.
- ❑ příklady účetních dokladů:
  - ❑ výdejový / příjmový pokladní doklad;
  - ❑ přijatá / vydaná faktura;
  - ❑ výpis z běžného účtu;
  - ❑ interní doklad.
- ❑ náležitosti prvotních (resp. účetních) dokladů:
  - ❑ (označení účetního dokladu),
  - ❑ obsah hospodářské (účetní) operace,
  - ❑ peněžní částka nebo informace o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
  - ❑ okamžik vystavení prvotního dokladu,
  - ❑ (okamžik uskutečnění účetního případu),
  - ❑ identifikace stran hospodářské operace,
  - ❑ (podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ a za zaúčtování).

JAK VYPADÁ ÚČETNÍ DOKLAD 2

VÝDAJOVÝ POKLADNÍ DOKLAD č. 140036 ze dne 30.6. 1999

Firma: **JUNÁK** - svaz skautů a skautek ČR
 PARDUBICKÝ KRAJ
 Lexova 2252, 530 02 Pardubice
 IČO: 708 81 333 ev.č. 530

Cena bez DPH
 + ...% DPH
 Celkem Kč 60,-

DIČ:

Slovy šedesátků

Vyplaceno komu šev. Vomáčka, Makusova 6
Pardubice DIČ:

Účel platby kasnice do str. komery

Vydal: Přijal: Vomáčka
Tisk Boleziak, tel: 062/37 21 881

Účetní doklad

KOTVA a.s.
 nam. Republiky 37 Praha 1
 644 - Zelezarství
 DIČ: 001-60193808

Cis. dokladu 151641

BATERIE		60,00	Kc
481000100	+ *	15,00	

CELKEM 60,00 Kc

HOTOVE	60,00	Kc
VRATIT	0,00	Kc

DPH 22,00% = 10,90 z 60,00 Kc
 Zaklad dane (cena bez DPH) 49,10 Kc

Pokladni místo číslo 646
 ***** Dekujeme za Vasi navstevu *****

159456 644 646 3 3 29.06.99 11,10

Prvotní doklad

Metodika č. 8 DOKLADY V ÚČETNICTVÍ (Junák – Svaz skautů a skautek ČR)

ARCHIVACE ÚČETNÍCH DOKLADŮ

- účetní doklad – podklad, kterým účetní jednotka prokazuje proběhlou skutečnost, slouží jako základ pro zápis v účetnictví

Druh dokumentu	Počet let archivace
stejnopisy evidenčních listů	3 roky
účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají formu vedení účetnictví	5 let
účetní doklady	5 let
účetní knihy	5 let
odpisové plány	5 let
inventurní soupisy	5 let
účetový rozvrh	5 let
pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	6 let
účetní uzávěrka	10 let
výroční zpráva	10 let
daňové doklady pro DPH	10 let
mzdové listy nebo účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění	30 let

www.inkam.cz/SPRAVA-DOKUMENTU/Archivace-dokladu-podle-zakona.html

ZDANĚNÍ NNO

- ❑ NNO jsou zdaňovány v tzv. **specifickém daňovém režimu**
  - ❑ stát poskytuje NNO určité výhody – nepřímá podpora státem

- ❑ NOZ a veřejná prospěšnost – původní koncept vs. **skutečnost**
(„veřejně prospěšný poplatník“ vymezený dle právní formy)
(negativní vymezení)

- ❑ proč specifický daňový režim?
  - ❑ NNO snižují výdaje státu
  - ❑ NNO představují dodatečné přínosy pro společnost
(poskytují služby za nulové nebo zvýhodněné ceny)

DANĚ, KTERÉ NA NNO DOLÉHAJÍ

- ❑ **Daň z příjmů právnických osob**
  - ❑ příjmy, které plynou z **hlavní činnosti**
  - ❑ příjmy, které plynou z **doplňkové činnosti**

- ❑ **Daň z přidané hodnoty**
  - ❑ za specifických podmínek se musí NNO stát plátcem DPH
(ekonomická činnost, pořizuje zboží z jiného členského státu EU)

- ❑ **Daň z nabytí nemovitých věcí**
  - ❑ za specifických podmínek osvobozeny

- ❑ **Daň z nemovitých věcí**
  - ❑ osvobození při užívání pro účely organizace

- ❑ **Daň silniční**
  - ❑ Pokud není zdaněna činnost, v rámci které je vozidlo užíváno, dojde k osvobození

ÚČETNICTVÍ A ZDANĚNÍ NNO EKONOMICKÉ ŘÍZENÍ NNO

Jakub Pejcal (jakub.pejcal@econ.muni.cz)

26. listopadu 2019, Brno
FF: PBSNPB2 / PBM120

EKONOMICKÉ ŘÍZENÍ V NNO

- ❑ jakým způsobem lze využívat finanční prostředky v organizaci pro naplňování jejich cíle

- ❑ jeden z hlavních nástrojů operativního finančního řízení všech organizací je ROZPOČET:
  - ❑ finanční plán (realistický předpoklad) – kolik peněz bude NNO potřebovat k zajištění své činnosti a z jakých zdrojů hodlá tyto peníze získat

  - ❑ vyjádření cílů NNO v peněžních jednotkách

TVORBA ROZPOČTU

- ❑ předpokládá spolupráci řídicích pracovníků

- ❑ při tvorbě se může postupovat:
  - ❑ zdola nahoru (od nižších stupňů řízení k vyšším)
  - ❑ shora dolů (od vyššího stupně ke stupni nižšímu)

- ❑ pro tvorbu lze užít různé metody:
  - ❑ přírůstková metoda a metoda z nulové báze
  - ❑ rozpočet může nabývat různých podob:
    - ❑ podle časového horizontu (krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý)
    - ❑ podle technik přípravy (pevný a pružný; klouzavý a časově vymezený)

ZÁKLADNÍ FORMY ROZPOČTU

programový rozpočet:

- soupis jednotlivých aktivit a k tomu přiřazené náklady a výnosy
- ukazuje nákladovou náročnost jednotlivých projektů v rámci celé organizace

zdrojový rozpočet:

- soupis jednotlivých nákladů a k nim přiřazených výnosů
- důležitý zdroj pro finanční plánování a fundraising
- sestavuje se pro každý projekt samostatně

PŘÍKLAD PROGRAMOVÉHO ROZPOČTU

PŘÍJMY	výuka	ubytování	pronájem	strava	prodej	provoz	celkem
výnosy výuka							
výnosy pronájem							
výnosy ubytování							
výnosy stravovací činnost							
výnosy prodej							
dary							
dotace provoz							
dotace mzdy							
dotace OPŽP							
CELKEM							
VÝDAJE	výuka	ubytování	pronájem	strava	prodej	provoz	celkem
osobní náklady ...							
dpp ...							
opravy a rozvoj materiálu							
údržba a revize							
ostatní služby (telefon, internet, pojištění...)							
bankovní poplatky							
manka, škody a zaokrouhlovací rozdíly							
poplatky a daně							
elektřina							
elektřina pro vytápění							
materiál výuka							
obnova materiálu - výuka							
vybavení dotovatelné - výuka							
materiál provoz a úklid							
obnova materiálu - provoz							
vybavení dotovatelné - provoz							
materiál kuchyně							
obnova materiálu - kuchyně							
vybavení dotovatelné - kuchyně							
materiál prodej - zboží							
služby provoz							
služby výuka							
služby ubytování / pronájem (obrátky prádla)							
cestovné výuka							
provoz motorových vozidel							
CELKEM							
HV							

PŘÍKLAD ZDROJOVÉHO ROZPOČTU

VÝDAJE	částka celkem	PŘÍJMY									částka celkem
		výnosy výuka	výnosy pronájem	výnosy ubytování	výnosy stravovací činnost	výnosy prodej	dary	dotace provoz	dotace mzdy	dotace OPŽP	
osobní náklady ...											
dpp ...											
opravy a rozvoj materiálu											
údržba a revize											
ostatní služby (telefon, internet, pojištění...)											
bankovní poplatky											
manka, škody a zaokrouhlovací rozdíly (včetně dalších dokladů daň. neuznatelných)											
poplatky a daně											
elektřina											
elektřina pro vytápění											
materiál výuka											
obnova materiálu - výuka											
vybavení dotovatelné - výuka											
materiál provoz a úklid											
obnova materiálu - provoz											
vybavení dotovatelné - provoz											
materiál kuchyně											
obnova materiálu - kuchyně											
vybavení dotovatelné - kuchyně											
materiál prodej - zboží											
služby provoz (odpady, účetnictví externistou, kopírování...)											
služby výuka											
služby ubytování / pronájem (obrátky prádla)											
cestovné výuka											
provoz motorových vozidel											
CELKEM											

NÁKLADY V NNO

- ❑ **náklady** = peněžní vyjádření spotřebovaných výrobních faktorů
- ❑ představují jednu ze stran rozpočtu

- ❑ můžeme je rozlišovat podle druhu:
  - ❑ **přímé náklady** – lze snadno přiřadit k výkonu (například podělit počtem vyrobených kusů)
  - ❑ **režijní náklady** (nepřímé náklady) – k výkonu nelze přiřadit jednoduše

- ❑ **kalkulace** = přiřazování nákladů k jednotlivým výkonům organizace

KALKULACE REŽIJNÍCH NÁKLADŮ

- ❑ rozdělování režijních nákladů je komplikovaná činnost
- ❑ metody pro kalkulace režijních nákladů (viz .xls soubor):
  - ❑ prostá metoda dělením
(rovnoměrné rozdělení mezi všechny kusy)
  - ❑ metoda dělením s poměrovými čísly
(rozdělení mezi výkony v poměru podle normy)
  - ❑ metoda přirážková
(rozdělení podle přirážky vyčíslené dle přímých nákladů)
  - ❑ ...

PŘÍKLAD KALKULACE REŽIJNÍCH NÁKLADŮ

PROSTÁ METODA DĚLENÍM (náklady/ks)	náklady celkem za podnik	produkt 1		produkt 2		produkt 3	
		ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks
		13	1	15	1	17	1
		náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici
přímé náklady	5 000,00	1 250,00	96,15	1 750,00	116,67	2 000,00	117,65
nepřímé náklady	7 000,00	2 022,22	155,56	2 333,33	155,56	2 644,44	155,56
celkem	12 000,00	3 272,22	251,71	4 083,33	272,22	4 644,44	273,20

METODA DĚLENÍM S POMĚROVÝMI ČÍSLY (náklady/(ks*norma))	náklady celkem za podnik	produkt 1		produkt 2		produkt 3	
		ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks
		13	1	15	2	17	5
		náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici
přímé náklady	5 000,00	1 250,00	96,15	1 750,00	116,67	2 000,00	117,65
nepřímé náklady	7 000,00	710,94	54,69	1 640,63	109,38	4 648,44	273,44
celkem	12 000,00	1 960,94	150,84	3 390,63	226,04	6 648,44	391,08

METODA PŘÍRÁZKOVÁ (dle rozvrhové základny)	náklady celkem za podnik	produkt 1		produkt 2		produkt 3	
		ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks
		13	1	15	2	17	5
		náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici
přímé náklady	5 000,00	1 250,00	96,15	1 750,00	116,67	2 000,00	117,65
nepřímé náklady	7 000,00	1 750,00	134,62	2 450,00	163,33	2 800,00	164,71
celkem	12 000,00	3 000,00	230,77	4 200,00	280,00	4 800,00	282,35

ROZVRHOVÁ ZÁKLADNA (přímé / nepřímé náklady)	140%
---	------

VÝNOSY V NNO

- ❑ **výnosy** = peněžní vyjádření výkonů
- ❑ představují jednu ze stran rozpočtu

- ❑ jaké finanční zdroje NNO má a v jaké výši je může očekávat?
- ❑ komplikované odhadnout výši výnosů
- ❑ základní druhy výnosů:
  - ❑ dotace ze státního rozpočtu a z rozpočtů krajů a obcí
  - ❑ dary fyzických a právnických osob
  - ❑ členské příspěvky
  - ❑ finanční výnosy (přijaté úroky, příjmy z reklam)
  - ❑ ostatní mimořádné výnosy

- ❑ rozlišujeme volné a vázané zdroje

EXISTENCE POKROČILEJŠÍCH NÁSTROJŮ ŘÍZENÍ

- ❑ **Ukazatele autarkie** (soběstačnost) = naznačuje nezávislost, do jaké míry organizace umí pokrývat náklady v hlavní činnosti, do jaké míry má diverzifikované své zdroje apod.
- ❑ **Ukazatele rentability** (výnosnosti) = uvažující výnosnost vloženého kapitálu do aktivit organizace.
- ❑ **Ukazatele likvidity** = ukazatele platební schopnosti - srovnávají objem toho, co má organizace platit s tím, čím to zaplatit může.
- ❑ **Ukazatele zadluženosti** = znázorňující poměr (vztah) mezi vlastními a cizími zdroji (hrozby zadlužování).
- ❑ **Ukazatele produktivity** (výkonnosti) = zachycují produkční schopnost a výkonnost organizace v provázanosti na zdroje tvorby výnosu (práce).

SHRNUTÍ ZÁVĚREM

- ❑ účetnictví a zdanění NNO
  - ❑ účetnictví
  - ❑ účetní legislativa
  - ❑ specifika účetnictví NNO (rozsah, výkazy, doklady, archivace, zdanění)

- ❑ ekonomické řízení NNO
  - ❑ ekonomické řízení z teorie
  - ❑ základní nástroj ekonomického řízení – rozpočet
  - ❑ náklady v NNO (jejich kalkulace)
  - ❑ výnosy v NNO